

CONGRÈS INTERNATIONAL DE GÉOGRAPHIE

NORDEN 1960

INTERNATIONAL GEOGRAPHICAL CONGRESS

Den Internationale Geografkongres i Norden juli-august 1960.

Af Niels Nielsen og Axel Schou.

Kongressen.

Den Internationale Geografunion (I. G. U.) afholder verdenskongres hvert 4. år. På den XVIII. I. G. U.-kongres i Rio de Janeiro i 1956 var et fællesnordisk tilbud om at overtage værtskabet for den XIX. I. G. U.-kongres blevet accepteret af generalforsamlingen (se ref. G. T., bd. 55, 1956, s. 176).

Det forberedende organisationsarbejde mellem de nordiske nationalkomitéer for geografi og de udfærdigede planer for sektions- og kommissionsmøder, symposier, ekskursioner og publikationer har tidligere været udførligt omtalt (G. T., bd. 57, 1958, s. X—XII).

Ved kongresserne i Rio (1956) og Washington (1952) havde europæisk deltagelse i nogen grad været hæmmet ved de store rejseudgifter. Det var derfor ventet, at en kongres i Europa ville få betydelig flere deltagere, idet europæisk geografi ville være repræsenteret i langt højere grad, samtidig med at man kunne regne med en betydelig amerikansk deltagelse. Disse beregninger viste sig at holde stik, idet det samlede antal anmeldelser blev ca. 1800, altså ca. 50% større end ved de to sidste kongresser. 64 forskellige stater var repræsenteret, og betegnelsen »international« kunne således siges at være i høj grad berettiget.

U. S. A.-delegationen omfattede 372 deltagere, og var således den største nationale gruppe. Sovjetdelegationen omfattede 100 personer, og af andre talstærke repræsentationer kunne nævnes Storbritannien med 139, Frankrig med 101, Vest-Tyskland med 93, Italien med 83 deltagende geografer, Øst-Tyskland med 50 og Polen med 30. Værtslandene var naturligvis stærkt repræsenteret, idet de mange forskellige arrangementer havde krævet en total mobilisering af geografer.

Kongressens fællesmøder blev afholdt i Stockholm i dagene 6.—13. august, og den nyopførte kongresbygning »Folkets Hus«, der ved denne lejlighed blev taget i brug, fungerede fortrinligt som mødested suppleret med den vis-a-vis liggende gymnasieskole: Norra Latin, med Stockholms Handelshøjskole og Stockholms Universitets Geografiske Institut på Observatoriekullen højt oppe på Stockholmåsen i samme bykvarter.

Den store sal i »Folkets Hus«, der kunne rumme plenarforsamlingen, dannede rammen om indledningshøjtideligheden, ved hvilken velkomsttaler blev holdt af Den Svenske Nationalkomité's formand, tidl. udenrigsminister *Rickard Sandler* og I. G. U.'s præsident, professor *Hans W:son Ahlmann*. Derefter holdt professor *William William-Olsson* et foredrag »Stockholm, Structure and Development« med simultan lysbilledfremvisning på 3 lærreder af hensyn til tilskuerpladsernes cirkulære anbringelse i det store rum.

For kongres-deltagerne var under Stockholm-dagene arrangeret ekskursioner i Skærgården, byvandring, museumsbesøg, operaaften i Drottningholms gamle teater, udflugter til Gripsholm og Skokloster m. m. samt ekskursioner til sociale institutioner.

I Stockholms Stadshus blev kongres-deltagerne modtaget af bystyret, og samme bygnings fornemme »blå sal« blev benyttet til den afsluttende festbanket, under hvilken gæsterne først underholdtes af ihærdige svenske folkedansere, — hvorefter kongressen dansede.

Sektionsmøder.

Foredragsprogrammet var delt op i 10 emnesektioner, hvortil kom de foredrag og diskussioner, der var arrangeret af de 16 I. G. U.-kommissioner. Det samlede antal foredrag var 350, og der forelå ved kongressens åbning et bind: »Abstracts of Papers« bestående af 680 resuméer, idet der i denne publikation tillige var optrykt ekstrakter af samtlige foredrag, som var anmeldt til de forskellige landes symposier.

For at afvikle det store forelæsningsprogram var det nødvendigt at holde møder samtidig i indtil 8 forskellige lokaler. Den ny kongresbygning mange velindrettede foredragsrum i forbindelse med de tekniske muligheder for at opdele den store sal i 3 isolerede sektioner gjorde det muligt at gennemføre de fleste programpunkter i samme hus. Den store foyer fungerede som et centralt mødested for etablering af de mange personlige kontakter, der kan noteres som et væsentligt udbytte af en verdenskongres.

Foredragsprogrammet var inddelt i nedennævnte emnesektioner.

Tallene i parentes angiver foredragenes antal: Polar and Subpolar Geography (15), Geographical Cartography and Photogeography (20), Climatology (30), Oceanography and Glaciology (13), Geomorphology (35), Biogeography (13), Human Geography (45), Economic Geography (45), Methodology and Bibliography (15), Applied Geography (20).

En sammentælling vil vise, at de kulturgeografiske emner praktisk talt har ækvivaleret med de naturgeografiske (henholdsvis 90 og 106), og at metodologiske temaer har været behandlet i 45 foredrag. Det vil dog ikke være muligt af disse tal at spore bestemte tendenser i forskningens intensitet inden for de forskellige discipliner, eftersom der var anmeldt langt flere foredrag, således at de holdte foredrag repræsenterede et vilkårligt udvalg. Da mange forskellige hensyn har været at tage, personlige, nationale m. m., står de anførte tal ikke i direkte forhold til antallet af indsendte foredragsforslag inden for geografiens forskellige grene.

Endvidere afholdt I. G. U.-kommissionerne (se senere) selvstændige møder med deres egne faglige foredragsprogrammer og diskussioner. Det samlede antal foredrag af denne art var ca. 130.

Kortudstillinger.

Et meget værdifuldt islæt i I. G. U.-kongresserne udgøres af kortudstillingerne, idet der her, i modsætning til hvad der gælder foredragsprogrammet, er mulighed for at få en klar oversigt over, hvilke problemer man beskæftiger sig med i de forskellige landes geografiske institutter og geografisk arbejdende institutioner.

Udstillingen af *tematiske kort* gav mange oplysninger i denne henseende angående såvel forskningsområder som metoder og kartografisk teknik. Det kan oplyses, at der fra dansk side var udstillet prøvesider af Atlas over Danmark, bd. 2: Befolkningen. Der er her tale om detaljerede udbredelseskort i målestok 1:200.000 med symbol for 25 indb. og tilsvarende fladetro cirkelsignatur for de bymæssige bebyggelser. Dette bind, der ledsages af en tekstbog, er udarbejdet af dr. Aage Aagesen.

Endvidere så man her en række kort over Det danske Vadehav udført som led i De Danske Vade- og Marskundersøgelsers arbejdsprogram af *Børge Jakobsen* og *Tyge Møller*, samt *Kingo Jacobsens* højdeaftapningskort over Tøndermarsken.

De nyeste vægkort fra Geodætisk Instituts Vægkortsektion, udført i samarbejde med Universitetets Geografiske Institut, var også op-hængt her: Højdekort over Europa (1:3 mill.), Verdenskort over Be-

folkningsfordeling (1:25 mill.) med såvel prik- som intensitetsfarvesignaturer, samt det sidste led i serien »Typiske danske landskaber i kortbillede og blokdiagram«: Bornholm-landskaber.

På denne udstilling havde U. S. A.-afdelingen en særlig karakter derved, at man udstillede en arbejdende maskine til fremstilling af plastiske reliefkort. Det udleverede kort over Salt Lake Citys omgivelser i målestok 1:250.000 og med to gange overhøjning vil antagelig i fremtiden blive benyttet ved undervisningen i alle verdens geografiske institutter, — et eksempel på effektiv udnyttelse af muligheden for at skaffe et undervisningsmiddel global udbredelse.

En anden udstilling omfattede *nationale atlasværker*. Det var særdeles oplysende her at konstatere, hvor forskellige disse atlasser var, ikke alene med hensyn til formater, hvoraf ikke to var ens, men også med hensyn til disposition af indhold og anvendt kartografisk- og reproduktionsmæssig teknik.

Af den rapport, der forelå fra Commission des Atlas Nationaux fremgik det, at 9 stater, der tilsammen dækker 29% af Jordens landoverflade har udgivet sådanne værker, at 9 andre stater, deriblandt Danmark, har sådanne atlas under udgivelse, og at 11 stater i øjeblikket har atlasarbejder på forberedende stadium. Det må til denne opgørelse bemærkes, at kortværker, der ikke direkte kan indpasses under definitionen »nationalt atlas« er udgivet i visse lande, som f. eks. Storbritannien, hvor en række store kort over vegetation, landbrugstyper, minedriftlokaliteter m. m. i virkeligheden tjener samme formål, selv om de ikke foreligger i bogformat. En international udstilling af *kort over befolkningsfordeling* var indrettet i Handelshøjskolen, og på flere specialudstillinger havde man lejlighed til at stifte bekendtskab med det svenske kortværk, såvel dets historiske udvikling som den aktuelle udformning.

I forbindelse med kortudstillingerne var arrangeret en fremlægning af samtlige nordiske geografiske tidsskrifter og publikationsserier.

Publikationerne.

Ud fra den betragtning, at de udenlandske deltagere i en verdenskongres i Norden i udstrakt grad var universitetslærere, institutchefer og folk i lignende stillinger med opinionsdannende indflydelse, havde organisationskomitéen besluttet i meget udstrakt grad gennem uddelte publikationer at forsyne gæsterne med håndbogs- og lærebogsstof, statistik samt informationsmateriale af forskellig art. Hermed skulle der åbnes mulighed for dels at få rettet gængse fejlagtige opfattelser af geografiske forhold i Norden, dels at give åjour-førte

fremstillinger af natur- og kulturgeografiske forhold under hensyntagen til de nyeste forskningsresultater. For erhvervsgeografiens vedkommende har det specielt været af interesse at kunne give en skildring af efterkrigstidens udvikling som baggrund for den nuværende stærkt ændrede status.

Håndbogen »A Geography of Norden« i serien Scandinavian University Books tjener dette formål. Den er tillige udformet således, at den kan benyttes som universitetslærebog ved udenlandske universiteter, hvor man ofte, f. eks. i U. S. A., optager en natur- eller kulturgeografisk region som kursustema. Norden-bogen er tillige disponeret sådan med hensyn til omfang, at den ved de nordiske universiteter kan benyttes som universitetslærebog. Bogen er redigeret af professor *Axel Sømme*, der desuden har skrevet afsnittet om naturressourcerne og deres udnyttelse. Iøvrigt er bogen skrevet af nordiske geografer og disponeret således, at de indledende afsnit behandler almindelige geografiske forhold, hvorefter der følger monografier af de enkelte lande. Disse beskrivelser er nok systematisk ordnede, men dog med hensyn til kapitelinddeling individuelt varierende, hvorved eftertryk har kunnet lægges på de for de enkelte lande mest typiske træk. Det er således karakteristisk, at der er et afsnit under Sverige med titlen »Wood and Iron«, at der under Finland er en bred behandling af »Forest-industries«, at der i Danmark-afsnittet udførligt redegøres for »Coastal Features«, og at såvel Island som Norge har store stykker under overskriften »Fisheries«. Bogen er på godt 400 tospaltede sider (format 18×26 cm), og omfatter foruden de gennemillustrerede tekstafsnit en samling billedtavler samt en farvetrykt atlasafdeling. Danmark-afsnittet omfatter 68 sider, skrevet af *Kristian Antonsen* og *Axel Schou*. Endvidere modtog alle deltagere professor *W. William-Olssons* bog »Stockholm. Structure and Development«. Ifølge publikationsplanen fik alle deltagere også udleveret eksemplarer af samtlige guide-books for de mange ekskursioner, en særdeles værdifuld håndbog-samling på tilsammen ialt 1362 sider. Der var også udarbejdet en særdeles nyttig oversigt over nordiske geografiske institutioner, deres personale og publikationsserier. Af den geografiske »Who is who«: World Directory of Geographers, var en ny udgave i trykken under redaktion af prof. Meynen.

For Danmarks vedkommende forelå 2 engelsksprogede guide-books, hvoraf den ene var en egentlig førerbog for de regionale Danmark-ekskursioner. Den er dels rutebeskrivende med udførlig behandling af de fænomener, der stod på programmet de enkelte dage, dels en kort- og billedsamling til støtte for demonstrationer på loka-

liteterne. Den anden er en ca. 400 sider stor publikation omfattende 24 originalafhandlinger udarbejdet til belysning af de problemer, der var genstand for behandling på de planlagte symposier og ekskursioner. Den er derfor disponeret i 4 afdelinger: Coastal Geomorphology, Glaciology, Agrarian Geography og Urbanization.

Når hertil kommer, at der også fra flere udenlandske geografiske institutioner og selskaber blev uddelt bindstærke samlinger af afhandlinger, f. eks. fra U. S. S. R., Polen, Grækenland, Tjekkosllovakiet og Nederlandene, og at en række af I. G. U.-kommissionerne stillede kommissionsberetninger til rådighed for medlemmerne, så vil man forstå, at den vel organiserede indpakningscentral, der var stationeret i Folkets Hus, havde fuldt arbejde.

I. G. U.-kommissionerne.

Som et led i I. G. U.'s virksomhed etableres kommissioner, hver bestående af en chairman og maksimalt 5 ordinære medlemmer samt et ikke-begrænset antal korresponderende medlemmer. Oprindeligt blev kommissionerne nedsat med det formål at beskæftige sig med et aktuelt problem i den 4-årige periode mellem 2 kongresser og afslutte arbejdet med forelæggelse af en rapport til generalforsamlingen.

I efterkrigstidsårene har en ny tendens imidlertid gjort sig gældende i retning af mere konstant arbejdende kommissioner. Det har nemlig vist sig, at en række kommissioner fungerer som informationscentre vedrørende de problemer eller discipliner, der falder ind under kommissionens arbejdsfelt. Fra I. G. U.-sekretariatet har en række kommissioner tillige fungeret som oplysningscentraler med hensyn til de ikke få forespørgsler, der som følge af I. G. U.-samarbejde med andre internationale organisationer stiles til generalsekretæren.

Som eksempel på kommissionsarbejdets karakter kan gives følgende oplysninger vedrørende *Commission on Coastal Geomorphology* (tidligere *Commission on Coastal Sedimentation*). Administrationen sker fra de geografiske institutter i Cambridge og København, hvor henholdsvis sekretær (*J. A. Steers*) og chairman (*Axel Schou*) er professorer. Kommissionsrapporten 1960 er skrevet af de korresponderende medlemmer og redigeret af ovennævnte chairman og sekretær. Trykning og distribution er i år varetaget af Coastal Studies Institute, Louisiana State University, under ledelse af professor *Richard J. Russell*, som er medlem af kommissionen.

Kommissionsrapporten består dels af en kommenteret bibliografi over kystmorfologisk litteratur udgivet i perioden siden sidste kon-

gres (1955—58), aktuelle forskningsretninger samt oplysninger om nationale forskningsprogrammer og institutter i en række lande.

Som led i bestræbelserne for international koordination inden for kystforskningen, blev der f. eks. i 1960 på professor Russells initiativ afholdt en Coastal Geography Conference i Baton Rouge. Her mødtes ca. 70 kystspecialister til forhandling og diskussion ang. en række forskningsprojekter. Forfatterne til de forelagte »papers« havde i forvejen indsendt manuskripter, således at hele materialet forelå trykt før møderne. De enkelte deltagere kunne således samle sig om de nødvendige kort- og billedemonstrationer, hvorefter man direkte kunne gå over til diskussionen.

Fra dansk side forelagdes referater dels af forskningsarbejdet i Vadehavet, d. v. s. den research ang. marskdannelse, hvis resultater danner basis for de planlagte landvindingsarbejder, dels omtale af det arbejde langs morænekysterne, der foretages med henblik på løsning af kystudligningens og bugtlukningens problemer.

Da samtlige deltagere i denne konference repræsenterede specialviden om alle eksisterende kysttyper, blev forhandlingernes resultat af allerstørste værdi. Hertil kom ekskursionerne i Mississippi-deltaet med observationsfly, bil og mudd-boat, der gav deltagerne de mest levende førstehånds indtryk af delta-natur og -dynamik. Kystkommissionen har tidligere haft møder i Cambridge og København. Som led i 1960-programmet var arrangeret et kommissionsmøde i Stockholm.

I. G. U.-kommissionernes navne anføres nedenstående med de officielle titler på engelsk eller fransk. Med hensyn til kommissionernes sammensætning og virksomhed kan iøvrigt henvises til udførlige beretninger i The I. G. U. Newsletter, Vol. 11, 1—2, 1960.

<i>Com. de Bibliographie des Cartes anciennes</i>	<i>Com. pour l'Étude des Niveaux d'Érosion et des Surfaces d'Aplanissement autour de l'Atlantique</i>
<i>Com. on Karst Phenomena</i>	<i>Com. on Coastal Geomorphology</i>
<i>Com. pour l'Étude des Versants</i>	<i>Com. on Applied Geomorphology</i>
<i>Com. on Medical Geography</i>	<i>Com. on a World Land Use Survey</i>
<i>Com. de la Classification des Livres et des Cartes dans les Bibliothèques</i>	<i>Com. de l'Enseignement de la Géographie dans les Écoles</i>
<i>Com. on the Arid Zone</i>	<i>Special Com. on a World Population Map</i>
<i>Com. de Géomorphologie périglaciaire</i>	<i>Special Com. on Humid Tropics.</i>
<i>Com. des Atlas nationaux</i>	

Der blev af generalforsamlingen 1960 oprettet følgende ny kommissioner:

Commission on Cartography. Den hidtil arbejdende kommission af dette navn, som var oprettet af International Cartographic Association er på denne måde indrangeret i det eksisterende system af I. G. U.-kommissioner.

Commission on Methods of Economic-Geographical Regionalization.

Generalforsamlingen.

På generalforsamlingen blev prof. *Carl Troll*, Vest-Tyskland, valgt til præsident for den kommende 4-års periode. Den afgående præsident, prof. *Hans W:son Ahlmann* overtog iflg. I. G. U.'s regler stillingen som 1. vicepræsident. Til de øvrige vicepræsidentposter valgtes prof. *Hassan Awad* (Marokko), prof. *Chauncy D. Harris* (U. S. A.), prof. *Fumio Tada* (Japan), prof. *K. B. Cumberland* (New Zealand), *I. P. Guerassimov* (U. S. S. R.) og prof. *Pierre Monbeig* (Frankrig). Til generalsekretær genvalgtes prof. *Hans Boesch* (Schweiz). I.G.U.'s sekretariat har således stadig adressen: *Freiestrasse 30, Zürich 32, Schweiz.*

Der var fremsat forslag om optagelse af en række nye medlemsstater. Iflg. I. G. U.'s regler optages ikke enkeltpersoner, men selvstændige stater, hvis geografiske forskning kan repræsenteres ved en nationalkomité, et videnskabsakademi eller lignende organisation. På Rio-kongressen havde forslag om Øst-Tysklands optagelse fremkaldt protester, hvorfor man dengang havde henlagt den endelige afgørelse til 1960-generalforsamlingen. På denne blev følgende ny ordinære medlemmer optaget: Australien, Bulgarien, Øst-Tyskland, Guinea, Iraq, Iran, Malaya-Singapore, Rumænien, Syd-Afrika, Syd-Korea og Tunis. Hongkong blev optaget som Associate Member. Der blev endvidere nedsat et udvalg til revision af I. G. U.'s statutter, idet de gældende regler ang. optagelse af selvstændige stater som medlemmer under efterkrigsårenes politisk-geografiske omvæltninger gang på gang har vist sig at fremkalde vanskeligheder af politisk art. De potentielle muligheder for uro af denne art, hvorved en ren fagvidenskabelig organisation på uheldig måde kan opblandes i storpolitiske stridigheder, er det tanken at søge elimineret eller formindsket ved ændring af lovbestemmelser, som oprindeligt har været udformet under en verdenssituation helt forskellig fra den nuværende.

Et tilbud fra Storbritannien om at overtage værtskabet for den XX. I. G. U.-kongres i 1964 blev modtaget af generalforsamlingen.

DANSKE ARRANGEMENTER

Symposier.

Danmark havde påtaget sig arrangementet af ialt 4 symposier med følgende temaer:

Landbrugsgeografi:	28. juli	— 3. august
Grønlands fysiske geografi:	31. juli	— 3. august
Kystmorfologi:	15. august	—20. august
Urbanisering:	15. august	—20. august

De tre førstnævnte blev afholdt; det sidstnævnte blev ikke afholdt, og de indtegnede deltagere blev overført til et tilsvarende i Lund, således at en Københavns-ekskursion (*Aage Aagesen*) indgik i programmet. Formålet med disse symposier var at samle en lille, men sagkyndig gruppe til drøftelse af problem-komplekser med særlig relation til dansk, geografisk forskning og især sådanne, hvor Danmark frembyder naturlige betingelser for frugtbare studier. Deltagerantallet for hvert symposium var begrænset til ca. 35, og placeringen var følgende: Landbrugs-symposiet fandt sted i Horsens, Kyst-symposiet i Esbjerg og Grønlands-symposiet i København. Grønlands-symposiet måtte blive et foredragssymposium, medens landbrugs-symposiet og kyst-symposiet blev anlagt som en kombination af foredrag, forhandlinger og ekskursioner.

De danske bidrag forelå i forvejen trykt, for størstedelen i »Guide Book Denmark«, udgivet af Universitetets Geografiske Institut, København 1960, samt en stencileret »Short Guide to Regional Excursion in Denmark«. Derudover var der tilvejebragt et meget omfangsrigt materiale af kort, afhandlinger og tabeller til belysning af de problemer, der fra dansk side blev bragt til diskussion. Man lagde vægt på at begrænse antallet af foredrag for at få tilstrækkelig tid til diskussion og forhandling.

Et noget lignende synspunkt blev anlagt ved tilrettelæggelsen af ekskursionerne, idet man tilstræbte at have så god tid, at en indgående demonstration og derpå følgende forhandling kunne etableres, når man stod over for et spørgsmål af mere væsentlig karakter. Afholdelsen af symposierne i tilknytning til eller som et led i de internationale verdenskongresser i geografi er en nydannelse, og der er måske grund til at fremhæve, at denne form for internationalt kongresarbejde har vist sig meget frugtbar. Fra de danske deltageres og lederes side er der enighed om, at symposieformen rummer store for-

dele, og talrige tilkendegivelser fra vore fremmede gæster både under og efter symposierne har bekræftet dette. Symposieformen har den ulempe, at man nødvendigvis må begrænse deltagerantallet; men — under forudsætning af, at man gør et aktivt arbejde for at samle de mest kyndige fra hele Jorden — er dette i videnskabelig henseende en stor fordel. Betænelighederne ligger i det forhold, at man ikke kan optage de ganske unge, fordi tallet i så fald bliver for stort og hele organisationen for usmidig.

Efter de fra dansk side gjorde erfaringer vil man dog anbefale, at man i fremtiden udbygger symposie-systemet som et led, og måske det væsentligste led, i de internationale geograf-kongresser, og at man eventuelt også organiserer sammenkomster af denne art på andre tidspunkter.

Landbrugs-symposiet.

Leder: Professor *Niels Nielsen*.

6 arbejdsdage, deraf ca. 2 med foredrag og forhandlinger. 4 ekskursionsdage med følgende programmer:

Øst-Jylland.

Rute: Horsens — Gedved — Elling — Tåning — Fulbro Mølle — Emborg — Sønder Vissing — Løndal — Them — Brande — Ansø Mølle — Vrads.

Emner: Gennemgang af landsby og spredt bebyggelse. Gudenå-dalens bebyggelse. Gamle og nye træk i bosættelsen, specielt gennemgang af landsbyen Sønder Vissing med et længere ophold på en af slægtsgårdene, hvor driftsformerne blev gennemgået. Forskellige kulturformers tilpasning til varianterne i det østjyske landskab.

Sønderjylland.

Rute: Åbenrå — Hellevad — grænseregionen — Tøndermarsken — Rømødæmningen — Ribe.

Emner: Sønderjysk østland. Bakkeø og hedeslette. Særlige landbrugsgeografiske træk for Sønderjylland. Genforeningen. Problemet dansk—tysk i henseende til statsgrænse, sprog og sindelag. Reorganiseringen efter 1920. Vandproblemet med særlig henblik på dræning og kunstvanding. Marskens kulturgeografi. Gennemgang af generalplanen for landvindingen i Vadehavet.

Det tidligere Bygholm gods.

Emner: Herregården Bygholm og dens organisation i enhederne: hovedsædet, avlsgårde og forpagtergårde, bøndergods, fjernere liggende ejendomme.

Nuværende situation: husmandsbrug, storgårde, institutioner (prøvestation for landbrugsredskaber, landbrugsskole, avlscentrum). Horsens by's anvendelse af de nærmest liggende arealer samt af hovedbygningen. Besøg på husmandssteder, proprietærgårde, samt på andelsmejeriet. Gennemgang af Horsens Andelssvineslagteri.

Vest-Jylland.

Rute: Ejstrupholm — Brande — Sønder Omme — Tarm — Sønder Vium — Holmslands Klit — Kølkeær — Ikast.

Emner: Heden — vestjyske ådale — bakkeø og klit. Nykoloniseringen fra ca. år 1800 til vore dage. Gamle kulturformers undergang. Nutidens problemer, herunder afblæsningen.

Fyn.

Rute: Lillebæltsbroen — Vissenbjerg — Stige — Egeskov — Nyborg — København.

Emner: Den fynske landsby. Den spredte bebyggelse. Gartneri-områderne. Den moderne storbesiddelse, navnlig belyst ved en gennemgang af godset Fjellebro — Egeskov.

Kyst-symposiet.

Leder: Professor *Axel Schou*.

6 arbejdsdage, deraf 2 med foredrag og forhandlinger. 4 ekskursionsdage med følgende programmer:

Mandø Ebbevej.

Emner: Områdets topografi, hydrografi og samfærdsels-geografiske problemer (*Jens Tyge Møller*). Befolkning, erhverv og trafik (*Niels Kingo Jacobsen*).

Rømø — Vester Vedsted.

Emner: Gennemgang af klitsystemerne på Rømø. Initialklitterne langs vestkysten, deres opståen og videre skæbne. Opbygningen af klitrækker og mellemliggende grønninger. Den biologiske succession (*Hans Kuhlman*). Rømødæmningen og de dertil knyttede landvindingsforetagender (*Børge Ja-*

kobsen). På grundlag af en samlet redegørelse (*Børge Jakobsen*) gennemgik man forsøgsfeltet ved Rejsby og tilstødende områder med særlig henblik på den naturlige landdannelse, ligevægtsproblemer langs vadekyster samt den biologisk betingede sedimentation. Man aflagde endvidere besøg på Skalling-Laboratoriets Esbjerg-afdeling.

Skallingen — Blåvandshuk — Grådyb — Esbjerg.

Emner: Regeneration af brandhærget klit ved Blåvand (*Horst Meesenburg*). Drøftelse af klitdannelsen i Blåvandshuk-regionen, bl. a. klitsystemets stabilitet, klitternes topkonstans (*Hans Kuhlman*). Skalling-Laboratoriets virksomhed (*Niels Nielsen*). Demonstration af Skalling-marskens udvikling med særlig henblik på de eksakte sedimentationsmålinger. Udviklingen af loerne (*Børge Jakobsen*).

Tøndermarsken.

Emner: Strukturen i marskområderne ved Tønder og Ballum (*Kingo Jacobsen*). Bebyggelsestyper, udnyttelse, planlægningsarbejde. Gennemgang af De Danske Vade- og Marskundersøgelsers tilrettelæggelse.

Lillebælt — Vejle — Århus — Djursland.

Emner: Jyske landskabstyper. Østdanske kysttyper (*Axel Schou*). Djursland: Studier i morænekysters udligning ved abrasion og akkumulation og eksempler på bugtlukningens dynamik. Korrelationen mellem udligningsgrad og beregnet, potentiel bølgekraft (*Sofus Christiansen*).

Grønlands-symposiet.

Leder: Amanuensis *Børge Fristrup*.

4 arbejdsdage, alle med foredrag og diskussioner.

Emner:

- A): Arktisk klimatologi.
- B): Glaciologi i kystegnene.
- C): Indlandsisen.
- D): Periglaciale fænomener.
- E): Arktisk geomorfologi.

Der blev forelagt ca. 30 arbejder, som tilsammen giver en synopsis vedrørende Grønlands-forskningens stilling i vor tids udforskning af

arktiske fænomener. Det er hensigten at samle alle afhandlinger i en særlig publikation, fordi man anser det for vigtigt at have en statusopgørelse for denne side af Grønlands-forskningen.

Ekskursioner.

Danmarks regionalgeografi.

Danmark havde påtaget sig arrangementet af 4 ekskursioner, hver på 7 dage; af disse blev de 3 gennemført, nemlig:

20. juli — 26. juli
 28. juli — 3. august
 15. august — 21. august.

Leder: Afdelingsleder *Viggo Hansen* og lektor *Kr. M. Jensen*.

Programmet for alle tre ekskursioner var følgende:

1. dag: Indtegning, introduktion og ekskursion i Københavns-området. Aften: afsejling til Ålborg.
2. dag: Morgen-ekskursion i Vendsyssel: Hævet havbund i forskellige niveauer. Landvinding af mosejord. Klitlandskaber og jorddestruktion forårsaget af flyvesand.
 Eftermiddags-ekskursion: 1): Danmarks største forhistoriske stensætninger ved Lindholm Høje. 2): Sammenspil mellem kalkstens-plateau og hævet stenalder-havbund. 3): Tunneldal ved Mariager. Overnatning i Århus.
3. dag: Morgen-ekskursion. Unge morænelandskaber i Øst- og Midt-Jylland. Besøg på en gård i Ask (østjysk type). Videre til Himmelbjerget.
 Eftermiddags-ekskursion: Hovedstiltandslinien fra Würm-perioden. Hedesletter og bakkeøer fra Riss-perioden. Besøg på en gård i Faurholt (vestjysk type). Landbrugsmuseet i Herning. Overnatning i Herning.
4. dag: Morgen-ekskursion: Skovbjerg bakkeø. Lagunelandskaber vest for Ringkøbing. Tangen Holmslands Klit.
 Eftermiddags-ekskursion: Nybyggerkoloni på tidligere he-deareal ved Sønder Vium. Esbjergs fiskerihavn. Overnatning i Ribe.
5. dag: Morgen-ekskursion: Det marine forland syd for Ribe. Ældre, inddigede marskjorder, ungt forland og landvinding. Vadehavet passeres langs Rømdæmningen. Tværsnit af Rømdø.

Eftermiddags-ekskursion: Tværsnit af Nordslesvig fra Tønder til Åbenrå. Kørsel gennem hedesletten ved Tinglev til ungmorænerne og tunneldalene langs østkysten. Fjordlandskab ved Kolding. Overnatning i Middelfart.

6. dag: Morgen-ekskursion: Meget frugtbar landbrugsjord i Vest-Fyn. Dødis-landskaber (fladbakker). Gartnerier i omegnen af Odense. Besøg i H. C. Andersens Hus.

Eftermiddags-ekskursion: Industrimæssig udvikling øst for Odense. Den lille by Kerteminde. Overnatning i Nyborg.

7. dag: Morgen-ekskursion: Overfart over Storebælt med færge til Sjælland. Vikingborgen Trelleborg. Istids-landskaber omkring det inddigede areal ved Lammefjord.

Eftermiddags-ekskursion: Fjordlandskaber på Sjælland. Gamle landsbyer. Ankomst til København.

Alle ekskursionsdeltagere blev udstyret med topografiske kort over de enkelte type-regioner, oversigtskort samt den til ekskursionen udarbejdede: »Short Guide to Regional Excursion in Denmark«.

Den danske del af Den XIX' Internationale Geograf-Kongres har fra mange sider mødt velvilje og hjælp. Hele staben af medarbejdere på *Universitetets Geografiske Institut* har deltaget i tilrettelæggelsen og gennemførelsen. Geografisk Institut har stillet publikationer til rådighed i betydeligt omfang; det samme er sket fra *Udenrigsministeriet*, *Landbrugsrådet* og *Industrirådet*. *Undervisningsministeriet* har fremskaffet en anseelig bevilling til delvis dækning af udgifterne.

Amanuensis *Niels Kingo Jacobsen* har redigeret »Guide Book Denmark« — Contributions to problems discussed in the symposia and excursions. 372 s. med tavler og bilag.

Afdelingsleder *Viggo Hansen* og lektor *Kr. M. Jensen* har forfattet: »Short Guide to Regional Excursions in Denmark«. 36 s. tekst, talrige kort og tabeller.

Amanuensis *Børge Jakobsen* har tilrettelagt og forfattet en oversigt over væsentlige sider af Vadehavs-forskningen.

Endelig bør det nævnes, at symposier og ekskursioner har mødt overmåde stor velvilje og interesse overalt i landet. Kyst-symposiets ekskursion fra Skalling-marsken over vaderne gennem Grådyb til Søren Jessens Sand og videre ind til Esbjerg blev således muliggjort ved stor imødekommenhed fra Vandbygningsvæsenets Esbjerg af-

deling. Talrige danske virksomheder og hjem har åbnet sig for de fremmede gæster og har beredvilligt stillet detaljerede oplysninger til rådighed angående deres virksomheder og ejendomme. De fremmede deltagere i vore symposier og ekskursioner har på mange måder givet udtryk for tilfredshed og glæde over gennemførelsen af disse foretagender, og man har ikke mindst påskønnet, at en lang række danske landbrug og virksomheder knyttet til landbrug beredvilligt har givet dem adgang til at erhverve endog meget indgående oplysninger.

For al den venlighed, som Den XIX' Internationale Geograf-Kongres har mødt, bringer vi hermed Den Danske Nationalkomité's oprigtige tak.

Den Danske Nationalkomité for Geografi

Formand:

Nielsen, Niels, professor, dr.: Københavns Universitets Geografiske Institut, København.

Sekretær:

Schou, Axel, professor, dr.: Københavns Universitets Geografiske Institut, København.

Medlemmer:

Vedel, A. H.: viceadmiral, dr.: Det Kongelige Danske Geografiske Selskab, København.

Feilberg, C. G., professor, dr.: Københavns Universitets Geografiske Institut, København.

Humlum, Johs., professor, dr.: Århus Universitets Geografiske Institut, Århus.

Aagesen, Aage, dr.: Handelshøjskolen, København.

Nationalkomitéens adresse er:

Den Danske Nationalkomité for Geografi,
Kejsergade 2,
København K.